

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ
БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАА КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР
ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАА
СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

№ 206 (4690). 1960 ч. сентябрь 2., пятница. Өртээ 20 көп.

СӨГЛЭЭН СӨСКЕ ЭЭ БОЛУР!

Дүжүт ажаап алымшынымын, күрүнеге тараа садарыным болгаш мал чөмөри белеткээриниң талазы-биле хулаагелериниң күсөттинин турарынын дугайын чуулаап бээрин бүстин корреспондентивам СЭКП обкомунуң бирге сүрөктөрүм эш С. К. Токадан дилээм.
Оюң чуулаалың болза:

Көдө ажил-агый ажилдарымын сентябрь 1-ге чедир түнөөлдөргө об-
ластын колхозлары болгаш совхозтары ажаап алымшыны ажилдарынын
талазы-биле улуг жолдууламчыны болдуруп турарынын, күрүнеге тараа
садарын оожум темпи-биле чорудуп, мал чөмөри белеткээринин эң дээр-
эе хуулаарын эрттирип турарынын дугайын херечилеп турар. Сентябрьны
1-ге чедир 33,4 муң га тараа култураларын азы планның 16,8 хуузу
ганы аңгылап ажаап алган азы ол кестинге тарааның 34 хуузу болуп ту-
рар. Малдык бөдүүн чөмөрүн планда көрүндөгүсүн чүгө 35,2 хуузу,
силостун 24,1 хуузу белеткээм, азы эртен чылдың бо үезинде турганын
дан 41,2 муң тонна ситен, 90,5 муң тонна силос эвээш болган.

Эрткен беш хонуга ситен белеткээнин неместеги областа пиятизи-
биле 3,2 хуу, а Чөөв-Хемхитан колхозтарында — 15 хуу, Эрэнде — 11
хуу, Каа-Хемде — 9,8 хуу болган. Чөөв-Хемхитан колхозтары
малдык бөдүүн чөмөрүнүн планын 68,1 хуу күсөдүп алган, ыччалы-
дыл салымшынымын талазы-биле дыка жолдуу турар. Ол ышваш эр-
тен беш хонуга Тожу районун колхозтары мал чөмө белеткээринге не-
месте чок болган. Ыччалы-дыл район планда көрүндөгүсүн ситенин 63,1
хуузу, силостун 104,3 хуузу белеткээни барымдалаш, партиянын об-
ласть комитети мал чөмөри белеткээни дөш шилчир Кызыл тухту ың-
д дөшөр эрттирген.

Дыка хей райондарда малдың бөдүүн болгаш шыктык чөмөри
белеткээри эртен чылдыңдан дора чоруп турар. Бий-Хем районун ажил-
агыйларында ситен белеткээнин планын чүгө 23,3 хуу күсөткөн азы
эртен чылдыңын 2,4 муң тонна эвээш болуп турар. Бай-Тайга райо-
нун колхозтары ситен белеткээнин планын 9 хуу күсөткөн азы
эртен чылдыңын 10 катап эвээш. Чаа-Хөлдө, Улуг-Хем райондарынын
ажыл-агыйлары мал чөмөри белеткээринин улуг учур-дузазын чедир
үндөргөн, ситен кезер бригадалары кызыпкан, оюң уламын ситен бе-
леткээнин, малдың силос салымшынымын темпи оожумнаан.

Сут-Хөл районун «Ишкин» колхозунун ситен кезер бригадалары-
ның бригадалары меге сян-түн кирип турган болгаш херек кырынды
кылап кээрге белеткээнин дөш ситенин 50 хуузу чок болган. Бисте
кылап ажилдары ам-даа кылап болгаш белеткээнин мал чөмөри-
ниң үчөгүн багы чорудуп турарын бо факт чуулап турар-дыр.

Тарааны шынар чок кезип турар болгаш райондарынын, ажил-агый-
ларынын чамдык удуртукчуларынын талазында тарааны аңгылап ажаар
арганын төмөк чокка көрүп турары күрүнеге тараа садарынын темпи-
ниң соңгоо тыртып, дүжүтүп улуг чидирип болдуруп турар. Күрүнеге та-
раа садарынын планын сентябрь 1-ге чедир чүгө 12 хуу күсөткөн, азы
эртен чылдыңын 9,5 хуу эвээш болган. Бий-Хем районун ажил-
агыйлары эртен чылдыңын тараа култураларын 2,3 муң га, Каа-Хем-
де — 2,1 муң га, Улуг-Хемде — 1,4 муң га эвээшти кескен болгаш ол
чөмөрлө тараа кезилдези болгаш бастарылганы өзгө багы чоруп турар.
Өвүр, Тес-Хем, Эрэн райондарынын колхозтары дүжүт ажаап алымшы-
ныне ам-даа чедир кырыпкан.

Организас чок чоруктуң уржундан чамдык ажил-агыйларда ажаап
алымшыны техникамы, автотранспорт анаа турар, хоорайлардан барган ки-
жилер орта ажаадаштып турар чоругар бар. Чаа-Хөл районун Ленин атты
колхозтарында гектар салымдан-на 3—4 центнер чидирип болдуруп ту-
рар. Бий-Хем, Каа-Хем, Таңды болгаш Сут-Хөл райондарынын ажил-агый-
ларынын чамдык удуртукчулары тараа кезилдезинче киреринче далаш-
пайн, агаар-бөйдүстүн «ажикирян» манап олураар. Ыдык аныямын
хөн-биле шийттирип демиселдер херек. Ол чорук-биле эңтешип олураар
база улуг доторлага таваржып болуу. Тараа ажаап алымшыны кал-
дыртырынын, күрүнеге тараа садарынын талазы-биле ажилдарда орга-
низас чок, шүшөч чоруктарын, мал чөмөри белеткээринин оожум тем-
пин райондарынын болгаш ажил-агыйларыны бүгү удуртукчулары уут-
каар болгаш ажаап алымшынынын, мал чөмөри белеткээринин ажилдары-
нынын темпин күштелдиреринин хемчеглерин алмы, аңгылап ажаар
арганы калба-биле ажилдары эрежок чүгө апарган. Ол ышваш ажил-
агыйлары техникамы дун-дунун дургунда эң-не ажактыг кылыр
ажылап, кезинишкенин дүргө чорумуш-биле чорудары, «С-6» комбайн-
ны өдө берип база эрежок чүгө. Күрүнеге сатар тараанын көрүтүл-
гөзүн калаа-биле организастар, тараа хулаап аңгы пунктларын кур-
дыла ажил-агыйларын долузу-биле ажилдар, автотранспорттуң анаа ту-
рар чорун болдуруш ужураат.

Мал чөмөри белеткээринин темпин дүргөдөрүн барымдалаш,
өскөртөр дуалажып келген килер-биле ситен кезер бригадаларын күш-
телдирер, мурунда кестинге ситенирип шүштүтүн ажаап алыр, моон
соңгоо ситени кезери биле сараттарынның аразына узуктелишишкени
болдуруш база чашкынын күрүнеге силос болгаш шык ситенин белет-
кээрин күштелдирер херек.

Оюң-биле чөргөштор тарымал ситенерин, кукурузаның болгаш да-
мылды чөмөгүшү үнүштерин ажаап алымшыны база дүргөдөр херек.

Күрүнеге тараа садарынын, малга бөдүүн болгаш шыктык чөмөри
белеткээрин талазы-биле ажил-агый бөрүүнө ошаалан даалгаларын
ышваала күсөдөрүнчө райондарынын болгаш ажил-агыйларынын бүгү-
дө удуртукчуларынын ычөөнгейи улашкан турар ужураат.

Н. С. Хрущев япон үлетпүр делгелгезинге чораан

Август 31-де хүнүң ийги чаргында СССР-нің Министрлер Чөвү-
лининин Даргазы Н. С. Хрущев Москвада култура болгаш дышталыла-
ны «Сокольников» паркында амыттыган япон үлетпүр делгелгезинге
чорон болгаш оюң эвезлөттөрү көргөн.
Совет Эмделелиде Японияның эчини С. Кароваки, делгелгениң ди-
ректору С. Адума, Японияның ажил-херечин бөүктөриниң Москвада
чорун турар төмөкөлчилери алчымын утуп алган. (СЭТА).

Агиткультбригада хову турлагларында

Сут-Хөл районун Сут-Асынды
Култура бажыны 15 килге со-
ставыг агиткультбригаданы ор-
низастаан. Ол бригада районун
колхозчу ажил-инчилериниң орту-
лунга култура-массалап ажилды
калартын турар.
Агиткультбригада «Ишкин», «Ба-
ра-Тайга», Киров атты, «Адан-
Мадыр» колхозтарынын хову тур-
лагларында, сут-бараан фермала-
рында концерт көргүтүп чораванар.
Оларның концертин чон улуг са-
вуургал-биле көрүп, өөрүп четтир-
гени илередиң турар. Концерттин
программазы чеди чылдың планын

Х. МОНГУШ.
Сут-Хөл район.

ОБЛАСТЫН СИГЕН ШӨЛДӨРИНДЕ

Улуг-Хем районун Ленин аттыг
көдө ажил-агый артелиниң № 2
бригаданың 27 кезигүнери сөөгү
хүннерде 90 га черниң ситенин
хол кадымы-биле кескенер. Олар
ам Моруткут-Алааң деп черниң си-
генин кезип кирипкенер.

Кезикчилер М. Сөвө, Х. Араччаа,
О. Шадыржап олар хол кадымы-
биле хүнде 0,30 га черниң ситенин
кесер турган, 0,60 га чедир кезип,
муракчылар болуп турар. Ол бри-
гадада агиткудуус үргүчү үнүп,
беседалар болгаш солун номчулгазы
доштамал болуп турар.

Д. САМБУУ.

Эрэн районун «Кызыл сит-
дыс» колхозунун Нарын уулуна
комсомолчу-аныяктарын бригаданы
август 25-ке чедир 100 тонна си-
генин белеткеп, 25 сараттарын ту-
гусканнар. Комсомолчулар айт ма-
шыназы-биле кестинмек черлерин
хол кадымы-биле кезип турарлар.
Районда август 15-тен сентябрь
15-ке чедир ситен кезилдезинин шал-
тыкы айы чарлаттыган. Комсомол-
чу-аныяктар бригаданы малга бы-
жыг чөм суурну белеткээринге илеп-
кейлиг кирип, бригаданың муру-
нунда салдырган планын онаалган
сентябрь 15-ке чедир доозар
дөш ажилдап турар.

О. КУЖУГЕТ.

Ол-Хөл районун «Чаа орук» кол-
хозунун Тарлашы-Асында № 1
ситен бригаданың район төвүнүн
албан организация черлеринин 39
ажылдачылары 2 хүнүң шеф ажи-
мы организастааннар.

Шефчилер 23 тонна ситенин бе-
лүп, сараттааннар. Сарат салык-
чылары Шалгин, Шөвөр-оол, Шөм-
бүд, Араччаа олар эш ажилдааннар.
10 килге хол кадымы-биле ситен
кескен.

Районун көдө ажил-агый не-
специялыгы хариесалгалыг
ажылдачылары Петруханов, Хиса-
мудинов, Нестеров олар шефчилер-
ни удуртуп, ситен белеткээниге
идекейлиг кирип боор деп болган
бис. Ыччалы-дыл олар хол кады-
мы-биле ситен кезип чадап кааш,
ийги хүнде «дургунуш» чоруй
барганы төргүн чөптөс.

А. ТОРУГ-ООЛ.

Бий-Хем районун «Халын» кол-
хозунда мал чөмөри белеткели үр-
гүлүлүп турар. Колхозчун ситени-
чили бо хүнерге чедир 1490 га
черниң ситенин кестип, оон 8100
центнер ситенин белеткен алган
болган 2019 центнер силосту са-
лган.

Колхоз 398 га черге могарын та-
ран. Мурунда чылдарга бодаарга
могарын дүжүдү эки, ычанганш оон
14 муң центнер хле мал чөм ал-
дынар. Доржу, Седи-оол, Кызыл-оол,
Маспуг-оол олар хүн норманын 130
хуу чедир күсөдүп турарлар.

С. ДАНГАА.

Тожу районун «Совет Тыва»
колхозунун Хойлуг-Мөстө Бол Сун-
дуга удурткан бригаданы 1500
центнер ситен болган 50 тонна си-
лос салыр планын ажай күсөткен.
Ол бригада кыска үенин иштине
1512 центнер ситенин кезип, 75
тонна силосту салганнар.

Бригада ситен кезилдезин үргү-
чүлүп турар.

Ч. СЕРЕН.

ХҮЛЭЭЛГЕЗИН КҮҮСЕТКЕН

Каа-Хем районун «Кы-
зыл тук» көдө ажил-агый
артели күрүнеге сут садар
талазы-биле чыл хүлээлге-
зин хуусаа бетинде, август
30-дө күсөткен. Хүлээлге
эзууга 30.000 килограммы
садар турган болза оон 325
килограммы ажыр саткан
дугайында колхозчуларын
мурунундан колхоз даргазы
эш Дикунон, парторганизация
секретары эш Графов,
зоотехниктер эштер Зыряе-
ва, Смышляева олар СЭКП
обкомунга болгаш облүүс-
комга рапорттааннар. Күрү-
неге эт, сүт, тараа садар
талазы-биле хүлээлгелерин
хуусаа бетинде күсөдүп
дөш бүгү күштү садарын
олар бүзүрөткенер.

Күрүнеге сут садар тала-
зы-биле чыл хүлээлгезин
хуусаа бетинде күсөткен
эр, херээжен колхозчуларга,
колхозчун удуртуп со-
ставына партия обкому бо-
лгаш облүүском изиг ба-
йыры чедиргеш, малды то-
дуг кыштагладышыкы-би-
ле хандарына чөтчир
бөдүүн болгаш шыктык чөм-
нерин белеткээринин планын
эң дүргө күсөдүр, дүжүт
ажаап алымшыны кыска
хуусаада, чидирч чокка чо-
рудуп, күрүнеге тараа садар
хүлээлгени хуусаа бетинде
күсөдүр талазы-биле күш-
ажылга база улуг чөмөри
кирип болурун күзөөн.

Аңгылап ажаап алышкыны калбаа-биле ажыглаар

Чаа-Хөлдө колхозтарында

«Бургуна» колхозун
Тарлашы-Асында № 2
бригаданың 27 кезигүнери
сөөгү хүнерде 90 га черниң
ситенин хол кадымы-биле
кескенер. Олар ам Моруткут-
Алааң деп черниң ситенин
кесип кирипкенер.

Кезикчилер М. Сөвө, Х. Араччаа,
О. Шадыржап олар хол кадымы-
биле хүнде 0,30 га черниң ситенин
кесер турган, 0,60 га чедир кезип,
муракчылар болуп турар. Ол бри-
гадада агиткудуус үргүчү үнүп,
беседалар болгаш солун номчулгазы
доштамал болуп турар.

Д. САМБУУ.

Алышкыларнын чарыжы

Каа-Хем районун «Тилелге» колхозунун хову турланды агиткудуста
болгаш көргүтүп сымсырамын Морозов алымшыларнын аттары
кесуу черлерин эвез турар. Олар дүжүт ажаап алымшынынын баш-
тайгы хүнеринде өгөлөө-ле белик түнөөлдө көргүтө бергенер. Иван
Морозов чеди хүнүн иштине аафет чок жакта-биле 200 ганы тамыч-
лай кескен, азы хүнде 14 ганы кезер турган болза ортумал-биле 28,5 га-
ны кезип турган. Шилчир тукчүш оң аргалында келген. Оң кы-
рынга хүн бургуң түнөөл-биле 25 рубльдин шапталы база бар болгай.
Николай Морозовтун кескен таразы демжинден эвээш — 104 га
болган. Ыччалы-дыл ол сөөлү ийи хүнде 20 — 25 ганы кескен, а
Иванын комбайнны бичи түрелишкин болганы-биле чер албай бар-
ган. Ычанганш кызыл тукчүш Николайнын аргалында келген. Дү-
жүт ажаап алымшынынын дүргө болгаш чидирч чокка чорудар дөш
механизаторларынын аразына социалисттик чарыштын бири чөм-
амында Морозов алымшыларнын аразында чоруп турар. Олар бол-
боттарына дуалажып, өргөн, сөжө техникамын кылаалык чамдыкы кады
чорудуп турарлар.

Чурунта: кызыл тукчүштын алганы дөш Иван (солгай талазында)
Николайнын холуң туулу, байыр чедирин турары.
Foto B. Уловоуу.

кестирер норманын хүн бүрүдө 18
га кылдыр күсөдүп, муракчы
ажылдап келген.

Районун Ленин аттыг көдө
ажыл-агый артелиниң ажил-инчиле-
рин тараа ажаап алымшыныне
массалы-биле кирипкенер. 2376 га
дараа култураларында август 31-
ге чедир 513 ганы кестирип ажап-
ган, га бүртүндө 8 центнерден
өрү дүжүтүп ап турар. Тарааны кыс-
ка хуусаада чидирч чок ажаап
алыр дөш социалисттик чарыш ме-
ханизаторларынын болгаш тараанын-
нын ортуңда калбарган. Механизатор
эш Кожер-оол «С-6» деп ком-
байн-биле хүнде 12 ганы кестирер
норманын 175 хуу, эш Баринт —
150 хуу күсөдүп, механизаторлар-
нын чарыжыны тиешчилери бо-
луп турарлар.

Тараа дөш демиселде

1960 чылдың тараанын дүргө
ажылап алыр дөш Улуг-Хем районун
Ленин аттыг көдө ажил-агый арте-
линиң тараанын, механизаторлар
күженишишкенин ажилдап ту-
рар. Бо чылдың август 30-ге чедир
527 га тараа култураларын кестир-
ип, бастарып алган. Чылааны
участкында тараанын га бүртүндө
10 центнер ажык дүжүтүп ап турар.
Тарааны кыска хуусаада ажаап
алыр дөш социалисттик чарыш ме-
ханизаторларынын ортуңда калбар-
ган. «С-6» деп комбайн-биле хүнде

12 гектар тараа кестирер норманын
эш Д. Достай-оол хүн бүрү 19 га
чедир кестирип, муракчы ажилда-
шылаан, тараа ажаап алымшыны
өгөлөөден бөр 146 ганы кестирген.

Механизатор болгаш тараанын-
лар ортуңга масса-политиктик
ажылды партия организастаан күш-
телдирип турар. Колхозчун № 2 до-
ву бригаданыңа быжыккан агитатор
эш М. Сохуй-оол тараанын ортуң-
га беседаны, солун номчулгазын
хүн бүрүдө чорутушкан,
агиткудуустарын 4 катап үндүргөн.

Таварлаар дарга

Көдөс даргазы Кошкар-оолдун
кабинетинде хову болгаш тараа-
ларнын салгыны чайганган дөш
иш беристен. Дарга херип-эе-
гилеш, дамай оожураттыган.

Улуг үтүе өйү кезирге, бөдү
буде бөр болгай. Чүгө эшкөдөр
силер—дөш, чамдыкта шуут шу-
гундай бөр.

Бир-ле хүн дамай дарга Салма-
да чаа дүжүт кезип турар «С-6»
деп комбайнын комбайнери Дөмүр-
оолга хан келгеш, бөдүңүң сүмезин
берген:

— Далаш чокка таварлап кезип
алыр болбөс бө. Ол үдө о аргат-
тан ырак эвээте 183 га чинге-тараа
база быжа берген, шийчиңип чай-
ганш тургулаан. Дарга колхозчу
Дөшым о дугайында дүргөниң
медэни дымчактан.

— Тараа кылын ужа бөрүл аан,
дыка эшкөдөпөр—дөш шала хе-
реткең араа оожураттып каан.
Өйү келгенде бөдү манзар эвөс.

Чинге-тараа бажын үтүлүп ужуң.

К. БОДАГАН.
Улуг-Хем район.
Жлаан аттыг колхоз.

ШКОЛАЛАРДА ЧАА ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЫЛЫ ЭГЕЛЭЭН

Баштайгы базым № 7 школага

Август 31-ниң хүнөөрөккит ас-
өргөнинде Кызылдың № 2 школа-
ларынын чор-кызында дүжүтүлүп,
өң-базым чөмөгүшү туткан бичи
чаштар школага угландыр өөрүшү,
хөгүлү шуужуп турганнар. Ол дө-
ргө амыдыралда баштайгы базым
кылып, бири класска өөрөшүп кир-
ер дөш уруглар-дыр.

Эртенгиң 10 шакта школа ча-
мында шөгө белек-чөзөң туткан
бичи чаштар болгаш 10-га чедир
классларын өөрөшкүчлери чыска-
лышкан. Школаның бүгү башкы-
лары база аңа чыгып келген. Оон
ыңай хей ад-нелер база келген.
Ичанганш бири классчыларын
башкылар-биле учуражышынын
эзелген.

Школаның директору эш С. М.
Ортун-оол өөредилге чылының өгө-
лөри-биле бири классчыларга, бүгү
өөрөшкүчлөргө болгаш башкы-

ларга байыр чедирбишаан, школа-
лары хүлээп алмырыга, өөредилге-
ни чедмишкенин эгелээрине бүгү-
дө эрежок чүгө чүдөр школа-
да белеткээниниң демделген. 10-
гу класскын өөрөшкүчлери Клара
Араччаа база учуражыкчыларга
байыр чедирип чүвө чуулаан. Оон
соонда онгу классчылар бири
классчыларга белектер тудускан.

Өөрүшкүлүт учуражышынын
үзүндө бири классчылар биттары
ның башкыларына чечеттерин бө-
лек кылдыр тутуп турда, адыш
чакышкыны димиреп турган.

Дүүн эртен шүгүм чыскаалынын
соонда школанын бүгү классчары-
да кичөөл эгелөөн.

Чурунта: № 2 школанын онгу
классчыларын бири классчыла-
рынга белектер берип турары.
Foto B. Лутинтвуу.

Баштайгы медэни берген. Эң-не
баштай бири классчылар башкыла-
рына үдетипкан, классчарга кат-
кы, хөгүлү киргеш, парталар артын-
га олурушканнар. Оларнын соонда
тустус классчарын өөрөшкүчлери
даралаштыр кирипкенер. Баштай-
гы кичөөлдөр эгелөөн. Школа ыр-
жым. Классчар башкыларын иле-
гелдениң, шылты тайкылар чуула-
лаары өөрөшкүчлөр кичөөлгейлиг
дыңнап олурганнар. Билигин берге
оруктары эрттеринге баштайгы ба-
зымдары кылмында эң-не баш-
тайгы башкыларын не сагыш чо-
лашкынынын өвүр-көвөрип алжы
качан-да ултас болгай. Ичанрга
бо школанын өөрөшкүчлерин өөл
база ыңдыг болуру чуулаажок. Чай-
гы дыштанылгасы үзүндө чаа күш-
терин немен алгаш, чаа-чаа билгил-
лер дөш парталар артында база
катап олурупкан анык өвүктөргө
улу чедмишкенин хүзөөлдөр!

Колхозчу коммунисттерниң хуралы

Барынь-Хемчик районда «Большевик» колхозтуң коммунисттериниң август төңүзүндө болган ийниги хуралына «Колхозча сизге кемизден ийниги болгаш дүжүт ажап алымшыкының чоруп турарының дугайында» партия организациязының секретары эш Бойду илеткеди кылган.

Колхозта мал чемнериниң белеткелери чыдам буларга август 20-де байдал-биле денязерге бо чылым барык ийи катап чыгыс темпизин чоруп турар. Тодаргаймаарга, 1959 чылда сизге белеткеленин баштайгы айында 640 тонна сизге белеткеленин, а бо чылым чүгүле 381 тонна сизге кезилденин баштайгы айында колхозтуң белеткеленин илеткелчи демдегелен.

Сизге белеткелениге иделектей ажаллап, хүн бүрүдө норманын 170 куудан өрү күүседип турар эштер Кош-оол, Лажытма, Аска-оол оларын эш Бойду демдегелишпаан, мал чемнерин белеткелениге четпес киржиш турар. Тенек, Бадь, Хууоал-оол, Шәмбүл ышкаш чамдык сизге-чилерин шүгүмчүлөөн.

Хуралга сынал берген коммунисттер эштер Севзан, Еидан-Самбу, Доржу олар бо чылым колхозча сизге кезилденин органикаас чок этелөөнин, ол чутула кампания үезинде колхозчуларның ортузунга масса-политиктиги ажалдын четпес тургустунганын айтканын.

Сизге бригадаларында көргүзүп самбыралын тургуспаан, хазя содунар болгаш агитхуудустар үн-

мейн турар. Бо чылым колхозтуң шоддеринде сизгеини үнүжү «Чымыс» дээр хөөн бар, ол хирезинде ле сизгеини хөй чидирилген ажап ап турар. Фактылар хөй. Сарааттарның кажжаалары чок, мычангаш оларны мал чызы басып, чип эгелей берген—деп, коммунист эш Севзан хуралга меддегелен.

Коммунисттер Фикте-оол, Шангыроол оларын агитатор хүлээгелерин шүүт күүсетпейн турарын эш Доржу бодунуң санааныга шынгым шүгүмчүлөөш, дүжүтүү чидирини бодурбас дээр демиселди эң кошкык чорууш турарын тодрогай демдегелөөн. Ол ышкаш комбайннарны белеткелге септелгеи күш шынарлык болган. Бүгү колхозчуларны дүжүт ажап алымшыкыныче болгаш мал чемнерин белеткелеринче артель баштаар чери четпес эвиледеп турда, партия организациязы ийниги факт-биле этпекчи келген. Чижээ, ажал кылмышылар 900 ажыг колхозчулардан ажап алымшыкыга керек кырында чүгүле 300 хире кижжи киржиш турар. Ол ышкаш дүжүт ажап алымшыкыны, сизге белеткелчи ышкыш чутула кампанияны көдөс Советтин талызыдан база четпес үдүртүп турарын коммунисттерниң хуралы илеткелен.

Дүжүт ажап алымшыкының болгаш сизге белеткеленин үезинде коммунисттерниң муракчы ролүн чедип алырыныче уланган тодрогай шийтириңи хурал хүлээп алган.

А. ЕВРОП.

ВАР КУРЛАВЫРЛАРНЫ БУРУН АЖЫГЛААР

Улус ажал-агының бүгү адырларына техниктиги депшилгенге темпизин дүргелерин СЭКП-ниң XXI съездине болгаш партия Төп Комитетиниң бо чылдык июльда болган Пленуму онзалап айткан. Ийниги турбуже, «Коммунтудуг» септелге-тудуг эргелелинде техниктиги депшилгенге, ийниги курлавырларны бүрүн ажыглаарының айтырыгына чыгыс чочуур кичээниң амагга чедир угландырыбайн турары хому-данч.

Эргижирээн механизмнерни чаа техника-биле солур, хөй күш үнер ажыдары механизастар дугайында айтырыгы чыгыс эвес удаа чугаалажып келген. А ажыг-ладала кирген станоктарны болгаш көдүртүр механизмнерни эң чыгыс бүүдүрүчүлүг ажаллап, эвөөш эвөө үесе оларны анаа тургузуп турар. Бо чылдык июль болгаш август айларында бүүдүрүлге планын септелге-тудуг эргелелинде чедир күүсетпээниң кол чыдаганын чыгыс бирээзи бо-дур.

Бедик бүүдүрүчүлүг чаа техника— станоктар, транспортёрлар эргелелин складтарында дадарым чыдыра, тудуг объектилеринде хол-биле кылар ажыдар амагга механизастар-тынмаан. Чижээ, алты заводунуң девискээринде чуртталга бажычы-ны ийниги калдычы материалын тудугчулар хол-биле көдүрүп үндүрүп турар. А ол тудугта механизасташкыны ботандыра болза, тудугтуң темпизин дүргелээр, күш-ажылды бүүдүрүчүлүг бедир, ажылды шынары экижир дээрзи кымга бидинмес боор.

Тудуг болгаш септелге черлерин механизастар дугайында эргелелин чачылган эш Зильберман, кол инженер эш Гапонов, кол механиги эш Трубочев бүүдүрүчүлүг салбайн турар. Илангыла кол механик эш Трубочев болгаш оон улуг-тулгазында 4 слесарьлар тудуг участкаларында барып, ийниги ажал-чынар механизм чокка ажаллап турарын барык хүн бүрү көрүп келгенер, а күш-ажылды механизмнер-биле солурунче углазган кемчелерин албаанар.

«Коммунтудуг» септелге-тудуг эргелелинде «Пионер» деп көдүртүр краннар, азидиритлер дамчыдар носостар, азидиритлер кылдыр кү-

чүлүг механизмнер сөөлүг үесе чедир ажыг чок турган. Оон түнелинде тудуг, септелге ажалдырлары темпизин хүн бүрүдө улам чыгылап турар апарган. Илангыла бажычылар шугулачулар ажыдарын чүгүле 10 хуузу механизастатынган. Коллективте чаарткычылар болгаш чогаадыкчылар ийнигелин эге организациязы бар. А ол организациязы кижиги дадырары чыгыс ап турар боордан башка, чаарткычылар ортузунга кандыг-даа ажалды кыла-баан. Техниктиги депшилгенге айтырымын шийтирилгенге чутула ролду ойнар хүлээгелди ол организациязының ажылы партия организациязы-даа, профвилелин мектему-даа мынчага чедир сонуг-рап көрбөөн.

Чаарткычылар болгаш чогаадыкчылар ийнигелин эге организациязының даргазы, эргелелин бүүдүрүлге-техника кылдынын улуг инспектору эш Калинин бодунуң хүлээгелзин барык күүседип шыда-байн турар. Ажалчыларны болгаш техниктиги ажалдыкчыларын ортузунга техниктиги өөргөлдөгөн амагга чедир организастаан, техника-ның айыыл чок болуп чоруун хандырыныче уланган кемчелерин ботандырыбай келген. Ажалчылар-нын болгаш техниктиги ажалдыкчыларын, илангыла мастерлерин, бригадирлерин кирген чаарткычы специалистер эш Калинин деткир, спецдедирден туржук, харын ук саналдары өөренип безин көрбөй турар. Кызылдың № 1 школазын септелге кылдып турган эш Михеевтиң уурткан бригаданы оналга системанын чутула чаартылганы кылдып, төлөвиледе артык чүүдө-рин солмаан. А ол бригаданын кылган ажылына чүгүле нард бижээн боордан башка, ол өртөкти чаартылганы

эргелелин бүүдүрүлге-техниктиги кылдын бичи-даа сонуграп көрбөөн.

Эргелелин партия организациязы, профвилел мектему муракчы дуржулганы негдеринде барык кичээни салбайн турар. Коммунисттер бүүдүрүлге чурттаар, ажаллаар, өөренир дээр патриоттук шимчээш-кин амагга чедир бүүдүрүлгелер бар. Эш И. Ивановага уурткан станок ажалчыларын бригаданы коммунисттер күш-ажыл бригаданы деп бедик атты чедип алыр дээр сорул киришкенин ажаллап, бүүдүрүлге планын ажыг күүседип, эвөөш эвөө дуржулганы шийгээди алган. А ол бригаданын бригадирин болгаш кижигунерин эске бригадаларны кижигунери-биле ужура-жышынын база тудугчуларга эш Иванованы илеткелчи чыгыс-даа катап организастап көрбөөн.

Ажалчылар ортузунга масса-политиктиги ажалды чыгыс деннеде тургускан, чамдык участкаларын тудугчуларын аразыга социалистти чарышты бүүдүрүлгелер организаста-ваан. Партия организациязының бижыган агитаторларын хөй нуруузу сөөлүг үесе ажалдабайн турар, тудуг объектилеринде болгаш септелге черлеринде партияны көсүк агитациязын калбартаан.

Партия эге организациязының секретары эш Гапонов партияны контроль комиссияны, ажалдыг практиктиги дузаны чедирбей, хөй ийниги организациязына барык даянмай келген. 1960 чылдын тудуг болгаш септелге ажыдары-ның планын чедирбей күүседип төлөөдө, эргелелинде партия, профвилел организациязының ажалчылар ортузунга ажалдык бедик деннеде тургузары негет-тинип турар.

В. МИРОШНИКОВ.

Чаастыг хүннү ажыглааннар

Барынь-Хемчик районун «Большевик» кезээ ажал-агы артелинин хову бригаданын кижигунери август 25-те чашкынап турда, өске ажыг кылдымзын бодаш, силос салышыкыныче кириккен-

нер. Олар 54 тонна силосту салганнар.

Ол бригада бо чылым ийниги-нин, малынга 475 тонна сизгеини, 490 тонна силосту белеткеле.

К. СЕРИЧ.

„Элегес“ совхозтуң Каън фермазының ажылын экижидер

«Элегес» совхоз бистиң областа ажал-агының ийниги-бүрү адырлары болгаш илангыла нарын дүжүт хөйлары өстүрер талазы-биле чутула чери эвөөн турар. Каън фермазы ол совхозтуң чер болгаш мал ажалдыг эң улуг фермазы. Ук фермада 160 ажыг ажалчылар болгаш албай-хаакчылар ажаллап турар. Ийниги 4600 гектар тарыла, 2000 ажыг баш мал бар. Ол ферма совхозтуң күрүнө дүжар сүүдүнүң 50 хуузуна, а чамдык үеслерде харын-даа хөй кезин берип турар. Моон алгаш көөрге, совхозтуң дирекция чери, партия болгаш профвилел организациязы бо фермаже улуг кичээни салып, ийниги ажаллап турар кижилерниң материалдыг болгаш культурулг байдалын улам-на экижидер дээр чөгүрү кемчелерин түргүчү алыр болгаш дег.

Херек кырында байдал ийниги эвөө. Фермада клуб бар-да болза, ол шүүт ажалдабайн турар. Оон эргелелин амагга үесе поварады берген. Ийниги ай дүргүзүндө анаа кино болзаан. Библиотека ажалдава-стаан, эмнеде пункттуу хаагыт. Ийниги ажалчылар болгаш албай-хаакчылар радио дамчыдыгына шадан бээр дынавай келген. Лекция номчулганы, илеткелдер, беседелер чорувайн турар. Хана солуннар, агитхуудустар шүүт үн-мейн турар. Совхоз төвүндө Каън фермазы чөвөрби ажыг километр черде, а ол хирезинде телефон болгаш радио харылдазы чок. Бо бүгү чүү-дөр совхозтуң директору Берсенев-ке, партия организациязының секретары Юртаевке, профвилелин ажалчы комитетинин даргазы Нор-дуп-оолга эки баддигир, ийниги-даа олар шийтирилг кемчел албайн, ийниги четпестер-биле элтежип турарлар.

Политкизиңидилгел ажалды ийниги четпес тургусканын түнелинде арагалар, ажалга үнес, хулиганнар, хөй-ийниги чүрүмүчүр чоруктарын чамдык кижилер кылдып турарлар. Каън фермазының девискээринде чурттап турар Оюн Саны-Хөө, Кыргыс Арпачор, Моңгуш Кустеп, Дамды-Бюрбю дээр ышкаш кижилер ийнигелде ажалтыг ажал кылбайн, мангыстар бүү-биле чурттап турарлар. Фермада 9 кижжи составтыг улусу дружина (командири эш Дивев) тургустунган хүнүндө бээр-ле кандыг-даа ажал кылбайн келген. Дружиначылар боттарының эрге-хүлээгелерин бе-зин барык бидестер. Совхозтуң партия организациязы-даа, районунуң дружиначылар штабы-даа олар-биле ажал кылбааннар. Районунуң шиг-даа, суд, прокуратура органны

дружина практиктиги дузаны шүүт көргүспей келген.

Дүжүт ажап алымшыкының болгаш мал чемнерин белеткеленин бо изиг-түлүк үезинде совхозтуң бүгү күжүн чөп ажыглаарын хандыра төлөөдө, мындыг четпестери ажалды болгаш моон соң-гара бодурбас дугайында шийтирил-гил кемчелерин СЭКП-ниң Танды райкомунуң талазындан алаа чочуур.

В. САМБА.

МООЛ АРТИСТЕР ОБЛАСТЫН РАЙОННАРЫНДА

Чурукта: национал хөгжүмүнүң үөлөгүн-биле аныктарың болгаш студенттерниң VI бүүгү-делегей фестивалының лауреады Сосорнуң Фото С. Феоктистовту.

Моол улустун төлөөлекчилери Шагаан-Арыгның ортумак школа-зынга, чамдык магазинерге болгаш өске-даа черлерге чорланнар.

Кезээкиниң 8 шак. Районунуң культура бажымының залын көрүкчүлөр долур олурупкан. Моол артистериниң концерти совет бол-гаш моол улустарын найыралына-га турсааган ийнигини ир-биле ажалтыган. Национал торту тоонарык, хөгүмүл моол артистер-ниң көргүскөн номер бүүрүнү көрүкчүлөр димиттиг адыш жаскашкыны-биле үткүп турган. Танды бөлүк моол танцыны бедик мергежил-биле, илангыла ийниги кириши турар школалар Эрденебелер, Лажустер оларны авангард танцылаанын, бөлүк жөгүмчүлөрдүн «Мунгараныч үш тей» деп сургагыт моол операдан үзүндү күүсеткени, ол ышкаш Тываның «Дей-өө», орус улустун «Алдарды далай, ийниги Байкал» деп ырызы күүс-көткөн көрүкчүлөр катап-катап дилеп турган.

Концерт сойда көрүкчүлөр моол артистерге чекет туускан болгаш киди чурукта тырттырганнар.

Август 30-де моол артистер Сүт-Хад районче чорупканнар.

Н. ЧИЧИНИН.

Тожу районунуң башкыларының август чөвүлдө хуралына өзүп орап салгакчыларын кижигунерге башкыларын улуг ролон, школаларны эде тургузар талазы-биле баштайгы чылдык түнелин, чаа план болгаш программа-биле башкылар коллективтерин канчар ажаллап келгенин илеткел кылган СЭКП райкомунуң секретары Н. Тембрэк болгаш санал берген эштер тодрогай чуга-лааннар.

Школаларның чогуунда улуг үлөтүп бүүдүрүлгелер, тараан колхозтар чок-да болза, район аң, балык болгаш бедик шынарыг тудуг материалын ыш-биле байла. Балыктар артельдер, аннаар бригадалар, Сымтыг-Хемде ышк ажал-агынының үлөтүрү база да үлөтүрүчү байлак шийчиле черлери, менгүнчөлөөк кара дилги болгаш көк дилги фермалары бар. Ол чер-лерге өөргөлдөгөн практиканын органикастыг эрттирип болур. Школаларын бүүдүрүлгө өөргөлдөгөн районунуң ол онзагай байдалына дүүштүр чорудуп турар.

Эрткен өөргөлдөгө чылдыга 8—9 класстарнык өөреникчилери ийи бригадалар кылдыр үстүп алгаш, октябрының төңүзүндө болгаш

Районунуң онзагай байдалына дүүштүр

ноябрының эгезинде ийи неделяда тайгага дининеп практика эртти-рин. Олар аннаар херекселерин канчар ажаллаарын, дини со-рыны, кижини күрүдүрүмү база аң, дининиң өттөөр, турар черлерин дилеп тыварын өөргөн.

Бо чабын башкылар Снобеева болгаш Дожувай оларын ууртуу-газы-биле 9-ку кластык өөреник-чилери туристик поход кылдып чо-рааш, аннаар черинге чурттаар черин кылган. 5—6—7 кластар-нык өөреникчилери колхозтарга нога ажаар, мал чемн белеткээр, хойларын, анык малдарын ка-дар, ажаар ажалга кырышкенер, 8—9—10 класстарнык өөреникчилери районунуң үлөтүрү комбинадынын туубу бүүдүрүлгезин кирип, 30 мун туубуларын кылганнар.

Школаның амыдырал-биле харыл-дазын бижытпаар талазы-биле чамдык ажалдар кылдынган болза-да, районунуң школаларының ма-

АКШ-тын күрүнө секретары К. Гертерниң чугаазын дугайты

ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри А. А. Громькоңуң медеглели

Америк күрүнөлөр организациязы-ның кижигунери чурттары даш-тегейин өске черлеринде хоору-дурар болгаш ол чурттарын кай-бирээни Вашингтонга чөрүштүр бүү-дүрүлгө чугаалажып турарының дугайында АКШ-тың күрүнө секретары К. Гертерниң август 25-те кылган чугаазын дугайты ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри А. А. Громько меде-глел кылган.

«Диптен дашкар күрүнөнүң» Ку-баже болгаш черле мыңаш Латин Америкаже «ханылашыкы» дээр АКШ-тың бодунуң күткээни айты-рыны чугаалажып турарының үе-зинде дашкар Гертер чүве чугаала-нын дамытын мурунда демдеглээр эргежок чутула деп, А. А. Громько-нуң медеглелинде чугаалап турар. Ийчаарга «диптен дашкар» күрүнө деп Совет Эвилелин оон ийналдыр чугаалап турары ол АКШ-тын күрүнө секретары саямдырткан чуга-аазына Кубаның революстугу чаа-зын чоп-нуугучу халдашкынын Совет Эвилелин даштыкы полити-казына хамаарыштыр бодунуң дап бодоп алган чүлчүрүшкүнарын-биле элекшидип чугаалаарын ордан-шкан. Эң бичи-даа бол бүүдүрүл-гелерин тодрогай барымдаалары чок болганындан күрүнө секретары ол чугаазын калчалыг кышкырышкы-нын биле долдуруп турган. Бир эвөө күрүнө секретары дынаар чү-ве болза, Кубаның чигирин Совет Эвилелин садып ап турары бол-гаш Кубага оң нефтини берип тур-рары—ийтиги херектерге холга-раашкын, а Паттышкан Штаттарын Кубага удуз экономиктиг кызам-данышкыны организастап турары—куба улустуң дугайында сагыш салышыкының илерели болур ыш-ка-ыл.

Латин Американы чурттары даш-тегейин өске черлеринде хоору-дурар болгаш ол чурттарын кай-бирээни Вашингтонга чөрүштүр бүү-дүрүлгө чугаалажып турарының дугайында АКШ-тың күрүнө секретары К. Гертерниң бодалы-биле алтырга, Америк диптен дашкар тур-рар күрүнөлөргө канчап-даа хама-арышпас болуп турар. Бир-тээ АКШ болза өске диптерге турар күрүнөлөр Латин Америкада байдалды сонугар-газын ужурап деп медеглел турар бол-ганда, АКШ-тын күрүнө секретары ол медеглели эдербишкан, Американың Каттышкан Штаттарының Европа кылдыр чүвези чок болгаш Европаның херектеринге сонугралы чок деп түнелди кылдыр ужурап турган ийи.

Фактылар-биле чөрүшкө байдалче дүжүп кирбес төлөөдө, Латин Америка чурттарынын, оларын аразында Кубаның херектеринге Совет Эвилелин каныг-бир холгаараашкы-нын дугайында чугаалап бар-ырмада кымыл-даа чок. Кандыг-бир чуртту камтаал, Совет Эвилели бодунуң үнүң кедүре бээр чорук болза, ол чуртту Совет Эвилелинде чок азы ырак-даа турарында хамаарыл-га чокка, КИО-нун Уставының прин-циптери өстөр кырынга эвөө, харын херек кырынга сагыттынган турары-ныче оон кара чыгыс чүткүлү бол-лур турары ол-дур.

Политиктиги азы өске каныг-даа негеделер чокка Кубага Совет Эви-лелин экономикасти дузалалынын америк албай кижилери Кубаның ийниги херектеринге холгаараашкы-нын кылдыр алап турарлар. Ийчаар-га, чогум утказы-биле алтырга ийниги бажыткыларын мугулайының дугайы чугаалабайн безин, ол холга-араашкын бе азы холгаараашкын эвөспө деп айтырыгы өскелерин орнууга шийтирилээр эргени ол кижилерге кым бергенил?—деп айты-рыны тургузар эргелиг бол. Ол ай-тырылга шийткелчи болза, ийниги ду-залалчынын дугайы дилөөн күрүнө-нин чааза болгаш улугу болган ту-руп болур.

Кубаның ийниги херектеринге АКШ-тын дерини холгаараашкыны-ның бүүгү делегейге биддигир фак-тыларынга немелде кылдыр кандыг-бир бүүдүрүлгелер херек чүве болза, мындыг бүүдүрүлгелер дээр америк күрүнөлөрдүн чөвүлө хуралына АКШ-тын күрүнө секретарының чугаазы ол болур.

Куба улустун чөптүг херез бүүгү делегейде, оон ийниги Латин Аме-риканың чурттарында деткип турар. Тамдык америк бөлүктөрүн ийниги-риллиетиң кылазын болгаш биче чурттарын бот-эргелерин хүндүлөп төрөстип ийниги илерейдеттинип турар резолюцияны америк күрүнө-лөр организациязының чөвүлө ху-ралына хүлээп алыры АКШ-тың та-ламында дерин болгаш дорт ийниги-нин түнели болуп турар деп чүве бүүдүргө элден. Ийчаарга АКШ-тың албадалындан бүрүн хос-талгыжеге чедир Латин Американы чурттары ама-даа биче эвөө бергелер-ин эрттер тураажок, АКШ-тың чагыр-лазындан үнгөн турар ол чурттарга бодунуң тура-соруун дөгөөр АКШ-тың чаазаанга улам-на бергендеп бар чылар деп чүвени чөвүлө хуралдын бүүгү чорудулганы көргүскөн.

Бир эвөө фактыларын барымда-лаар болза, Совет Эвилелин болгаш Кубаның аразында харылдаалар ден эргеге болгаш найырадыг ажалдажылгата үндөиленип тур-густунуң турар деп чүве бүүдүргө ийден болур ужурап. Бодунуң чур-тунуң хамаарышпас чоруну болгаш революцияны чаалап алымшыкы-нарын камтаалышпаан, куба улусту чорудуп турар эрес-мадырлыг деми-селин совет улус магалат турар. Со-вет-куба харылдаалар дугайты кан-дыг-даа даап болашкынар ол харылдааларын найыралчы бүүдүш-кынарын өскөртпөш шудавап деп чү-ве чагыра-ла билдигир. Ол харыл-даалар ийниги чурттарын эрге-ажы-ктарына, бүүгү делегейде тайбыннын эрге-ажыктарына таарыштыр моон ийниги-даа калбарып саймыраар бол-гаш бижытар алаар.

(СЭТА).

ААЛЧЫЛАР СУГ-АКСЫНДА

Суг-Аксы. (Телефон-биле). Суг-Хол районунуң Суг-Аксы суур оа-йыраал шийни кире берген турган. Ийниги ажалга чыгыс чок. Бистиң найырадыг кочкысы—Моол Арат Республиканың Хусбугу айаанын бот-тывынгар уран чүүдүнү төлөөлекчилери келер дугайында медаз чүгүле рабон төвүнге эвөө, харын колхозтор төптөрине тарай берген турган.

Суурунуң кудумчуларында «МАР-ның Хусбугу айаанын уран чүүдү ажалдакчылары байыр» деп моол дил кырынга бижээн болгаш өске-даа лозунчар, тустар хөлбөшөйиң турда аалчылар че-

дип келген. Пионерлер аалчылар-га бечек тудускан сойда СЭКП райкомунуң секретары эш Севен болгаш Моол артистериниң уур-тукчуу эш Орсоо совет болгаш моол улустарын найыралының дугайында чүве чугаалааннар.

Районунуң культуру бажымына аалчыларын концерт көөр күз-делгелер сымшайып турган. Кон-церт бригадалык артисттер моол, тыва, орус, кыдат ырларын күүсөдгө көрүкчүлөрдүн бедик үөлөзүкчү—диалиттиг адыш жаскашкыны элзи ша минута-ларда үргүчүлөп турган.

Аалчылар Чадаанада келген.

БИСТИҢ СОВЕТ КИЖИЛЕР

Тандынын „Межегей“ совхозунун Алаак фермазында

ХҮЛЭЭЛГЕВИС КҮҮСЕТТИНЕР

Бистиң ферманың 18 саанчылары чыда агаандан бээр 135-тен 150 чедир инектерин саап келген. Чеди чыдың ийги чымында сүт бүдүрүшүнүн пазаны күссөдөр дээш саанчыларның аразында социалисттик чарыш калырган.

Чурукта: саанчы Л. Пашкова.

инектерге акдан өгелен берип өгөлөн бис. Хүлээлгевис күссөттөрүн. Н. ИЗАКОВ, ферманың бригадир.

— Черниговцева мында чурттап турар ирги бе?
— Ийе, мен-ле мен.
— Эки, Степанида Георгиевна, силерге херектиң чор бис.
— О, оо, мен эвес-тир мен, дуу ол турар кижиле ол-дур дээш демги уруг, шезери-биле кылган орус печкада хуужур быжырып турган, алаак улгады берген калды кижиле айтыт.
— Степанида Георгиевна дээрзи силер ышкымыл силер?
— Ийе.

Танды районнуң «Межегей» совхозунун Алаак сүт-бараан фермазының бызаа ажаакчымы турган Степанида Георгиевна Черниговцева-биле бистиң беседывис ынчар өгөлөн. Степанида Георгиевна совхоз ажилының азы-бүрү амыраларына хой чыдарына иштиде амылал келген. Чүгле бызаа ажаакчымынга бенин он ажит чыдарың иштиде амылал.

Чаа төрөөн бызаларын тус-тус өрөөлчигестерге тургузуп, бызаа бүрүтү амырал, чуп, сүт ажиртип ажаары мынды-ла белең эвес. Мында-ла Степанида Георгиевна бодунга онашкан ажилды ак-сеткилдиг күссөдип келген.

— Бызалар ажаары дээрге, чурт ажаары-биле барык-ла демей. Харында чамык тазарылгаларда оон дора: бичин уруг бодунуң хереглээн чүвезин чугаалап бээр, а бызаа — чугаалады чок мал-ла болгай—деп С. Черниговцева чугаалап турар. Алаак фермазының ымыз булунда «Күш-ажылдык шалычмынга алдар» деп плакатты азып каан. Мында бызаа ажаакчы-

совхоз 481975 рубльдин орулу-газын алган. Бо акша-биле 17 автомашиналарын, азы 21 «ДТ-54» деп тракторларын садып ап болур. Ол ышкыш 509 иештен 4072 хем индиктерин, азы 167 алгы тоннарын дээр аптыр. Күш-ажылдың шалычымынга алдар! Черниговцеваның үш чыда кылган ажилының түнели мынды.

Мурнакчы бызаа ажаакчымын ажилының дуржулгазы-биле таным, ооң бызаларының турар черин, бызаларын барып көөр дугайында дилег кылырымыска Степанида Георгиевна каттырган, чугаалай-дыр:

— Амылал-даа чорал-ла чү-ве ийги, совхоз бо чымын бүгү бызаларын чагыштырып ажирери-биле тускай бригаданы тургузуп, үкеш. Березовка суурал-аппарып каан, ам менде чагыс-таа бызаа чок, мынчанга, мен улуска дуржулга дамчыдардан туржук, харын чаа мергежил шил-гездип, өске улустардан өөрчөлүп турар болгай мен. Күзөөр болу-нарлаа таван оолдары жартуң ө-лүр мен.

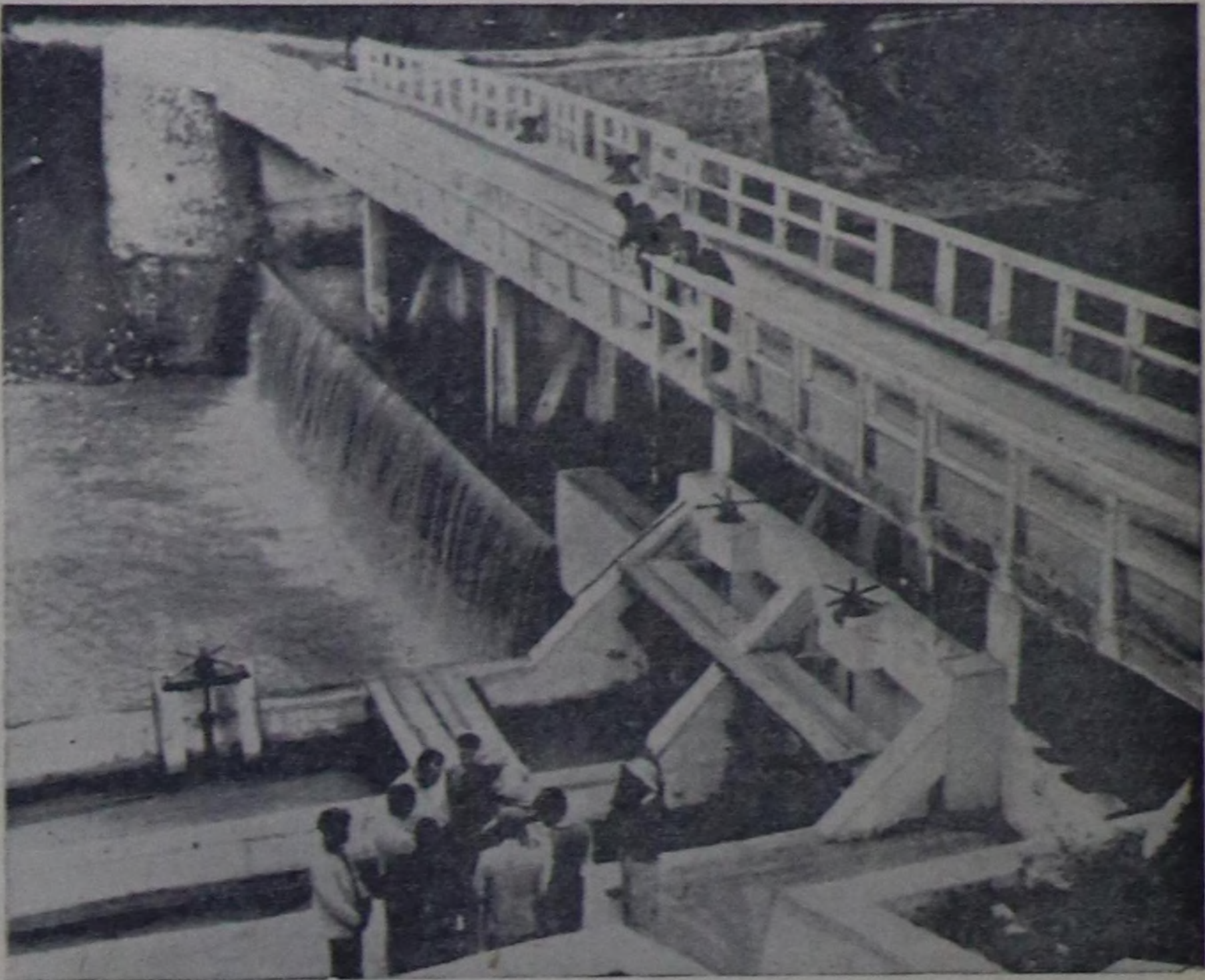
Степанида Георгиевна амырал турар бызаларын дужааган, ийи-үш хонук бенин дыштаным ала-баан. Ол, совхозта хаван оолдарын азыраары-биле хүлээп алган. Ам оон сагыш-човангыр өргөселинде 41 хаван оолдары бар. Улар се-жис, чагай өзүп турар. Чеди чыдың ийги чымынның төңү-түнүң бетине Черниговцеваның азыраа хаваннары совхозтуң кү-рунүгө өт дужаар планынга кир-жи бээр.

Бодунуң амыралының хой келин совхоз бүдүрүлгезинге эр-

Вьетнамның Демократтыг Республиказының тургустунганының он беш чылы

„Бистиң чуртувуста социализмниң тургузуушкуну болаш делегейиң социалисттик улуг өл-бүлөзиге бистиң бактап турарымыс хожудангай колония чурттуң кали- талистиг хөгжүлдениң чада-зын дамчывайн, социализмче шилчип болурунуң дугайында ленинчи өөредизиниң ботта-нышыкыны болур.“

ХО ШИ МИН.

Та Сынның гидроэлектростанциямынның плотиназы. Фото Вьетнамның информация агенттигиленин.

Вьетнам улустуң улуг байырлалы

ВДР-ниң херектеринге тур бугуреттергең Нгуен Хму Нго

«Вьетнам хостуг болган тама-рышпас болур өргөдиг, мынчанга ол шылал-ла хостуг болган тамаарыш-пас турт апарган». Бо медегелди 15 чыл мурунда, 1945 чылдың сентябрь 2-ле ВДР-ниң тургустунга хүнүнде президент Хо Ши Мин байырлап-биле кылган. Француз колониаторларга улур вьетнам улустун барык чүс чылда чорудуп келген кара-кымыл демиселинин, Август революциянының чийгизиндеги тиле-гезинге чедирген болган Вьетнам улустун төңүрүтте чаа уени амыл-ка Инди-Кыдаттын. Коммунист партиямын—амгы үеде ооң сага-галчымы Вьетнамның ажилчы чон-нар Партиямын улургалары-биле ол беш чылдарың маалымдыг демиселини түнели мынды болган.

Мында-ла ооң соонда үр бол-баанда, 1945 чылдың сентябрь 23-ге амерак болган англи империалистерге деткирттерген француз колони-аторлар анык республикага улур эжелекчи дайынын ышкып үндү-рерлер. Ужарышпас чорутуң хү-нүнде «Куз амыралыңе хажам-ла өглип кирбес» деп берген дагыраан-га ышкыч бүгү вьетнам улус бо ар-берге уенин иштиде 9 чыл улум-лаап дурлаанымкымын маалымдыг демиселинге киргеш. Вьет-Миял фронтунуң хүрээленитге сырый каттышкан болган оон түнелинде француз агрессорларын база америк интервенционерларын 1954 чылдың июль-да Женев дуржулгаларында ап са-амырыңе аладышкан, оларын тиле-ди үнген. Инди Кыдатта дайын шак ышкыч доозулган.

Тайбынын чедип алганмын бээр 6 чыл артык. Бо өң-не кыска уенин иштиде улус демократтыг тургу-зугу Совет Вьетнам буржуага-уулг башкымын кылган, амгы үеде ында үнелген өскерлишкенин бот-танып турар.

Дайын өмүздөгү үеде бистер хой сааныг бергелерге таваржы тур-ганымыс бүтүдөгө бидинчир болгай. Мынчарга саймандыг эвес нацио-нал экономикамын дайы буураткан, көдө ажил-агы аажок жокундап ка-лган, чүгле биче үрүмк улетир бар турган, бүгү көнүрүмк болган орук-тар, хой-хой хоорайлар болган суур-лар барык шуптузу үрелген турган. Оон ангыла, француз колониатор-лар Вьетнамның муруну чүтүңе де-лап үнерде Совет Вьетнамның эко-номикамын сандаралып буураларып болдур, муруну Вьетнамче чүс-чүс мүд кижилерин, дериг-херекселер-ни, чыг-ытты болган өөл-даа өскер-лерин алган барган.

Мында-ла Совет Вьетнамның чоңу чаа, аас-кежиктиг болган хост-туг амыралды тургузар дээш, дайынын чедирген балгыларын өжиртир дөш бедик көдүрүшкү-биле амылал өгөлөн. 1955 чылдың 1957 чылда чедир улус амыл-агы-мын катан тургузары чединкиниң доозулган. Ол үш чылдарың дургу-зулда улетир болган көдө ажил-агай бүдүрүлгезиниң дениели дайын мурундалгы 1939 чылдың денелен-ге барык четкен. Эң-не улуг чедик-шик болза, тарга бүдүрүлгезин кө-сүдөгөни болган. 1939 чылда Сов-

тү Вьетнамның 16 жапан өскөн. Рис бүдүрүлгезин өздөгөш база-ла сок-сапай турар. Эрткен чымын 5 мил-лион тонна ристи чымын алган, ол болза 1955 чыл-биле, тайбынын өгөлөнүниң өмүлдөгү бирги чыл-биле денээрге 52 амыл бугу өскөн ол болур. Гапан алып ортумах хү-жүт 2280 килограммга чедир өс-дүрдөгөн, мынчарга феодалдыг тер-гилөөшкенин үезинде өң-не көп дөңдө гапан 1400 килограммы ап турган бис.

Социалист чуртувугаларын бот-тандырып-биле калм капитал ту-дущукуңе хой херектериниң кир-кен. Чүгле чагыс 1959 чылда бе-лүк 33 улетир бүдүрүлгелери бол-ган 41 хой-ниги чедирин туткан. Беш хонук сааның-ла ортумах-биле бир бүдүрүлгө ажилалга кирип тур-ган.

Социалист чуртувугаларыңе тур-дуушкуну дүүштүр чоруткан чорук дайтамчык түнелерин берген. 1959 чылда улетир болган ус-тымшик бү-дүрүлгезиниң куруне сектору 42 ху-нуу элээн. 1955 чылдан 1959 чыл-га чедир кирүңе улетиртүң шил-

Бо бугу улуг чедикшиңнер болза социалист лагериниң чурттарың бирги эзелеге Совет Эвилелениң болган Кыдаттың ак-сеткилдиг чагай дуалымчымында, Вьетнам биле СССР-ниң аразында хүн бүрдө кө-түп турар ахи-дуималыкы калы амылалыкында чарымас. Бүгүн өрткөн орнуңуңе хой көрүлүшкан, вьетнам улус совет улустуң проле-таржы интернационализмин чагай сеткилдиг улус-бодалым улум улус-биле меледип билип турар. Амгы бо таварышканы амылалып, вьетнам улустуң өмүздөгү бистиң ханы өөрүп четтиришкинчиси улус со-вет улуска дамчылар болган деле-гейиниң улустарының өрүк кириш-киниң база иделгениң үер де-лү—коммунизм тургузушкунуңе төөстүгү чеди чыл планын ажур күтүсдеринге чаа-чаа чедикшиңнер-ни күзөөр аас-кежиктиг болду.

Вьетнамга тайбынын катан турту-ганын сөөздөгү баштайгы чы-мында бодуштуң улус амыл-агы-мын катан тургузар үезинде бер-гелерге таваржы бергениңе, Совет Эвилели биске 400 миллион рубль көмөөдиг халас дуалымчыны көрүскен. Ооң соонда аавалар тула-рынга ВДР-ге дуалалар дээш Совет Эвилели биске 30 миллион рубль көмөөдиг чөлөния берген. Совет Эвилели улетирге эргекч чугула материалларын, дериг-херекселерин болган чоңун херегелдин тавыра-ры-биле калык херегелдин миллион-миллион тонна баранарың биске баял берген. Совет улустун дуалым-чы-биле эрти улетир бүдүрүлгелери барык шуптузу катан тургу-стунга, дыка хой эрги деринга чаа, амгы үениң дерин-биле содала.

(Томчүзү 4-кү арында).

С. Черниговцеванын сөөлү үш чылдары чүңү чедип алганым то-дургай-биле мынчар көргүскен: — Совхозтуң бызаа ажаакчы-зы Степанида Георгиевна Черниговцева 3 чыл иштиде совхозна 509 бызаларны өстүрүп берген. Төрзөн чурт 1272 центнер эвти алган. Черниговцеванын куруне-ге дужааган продукциямындан тирген, бөдүүн ажил-иштиниң сөөлү чылдары чедип алган чедикшиңниң сөөлүгүңе дирек-тым каш уда үнелген, ооң адын совхозтуң хүнүлөөл самбарымын-га кыярап, өргөстүг болган хонук-ла бижиктер-биле база шылалган.

Чурукта: С. Черниговцева, А. АИР.

Саанчы Мария Пооль

Совхозтуң дээр саанчыларының бирээзи Мария Пооль 1957 чылдан 1959 чылга чедир бодунга быжылаан жезек инектеринден 112526 литр сүтү саап ал, 129450 рубльдин орулузын совхозка кинген. Мурнакчы саанчы бо уенин иштиде 55 бызаларын менде ажаап алган. Бо болза, 13750 кг эвг, азы акшаже шилкилерге 89375 рубль болур. 55 бызаларының кельжиден 165 эш сапкы индиктерин дээр ап болур.

Бир эвес 6 кижилег өл-бүдө ишти хонукта 6 литр сүт ижер болза, М. Поольдуң 3 чылда саган сүдүн 50 чыл 5 айларың иштиде ажар.

МЭЭН УЛУУМ

Фермада саар инек бүрүтүндө-не 2700 кг сүт саап алып деп бедик хүлээлгени алган бис. Ол чугула со-рулганын күссөдөр дээш бүгү күжүн-үү уадыр амылал турар мен. Бо чыдың август 1-ге чедир менде ыш-жылган 22 инектерин (сөөлү үе-

дем. Бир эвес август айда саап ал-ган сүдүмү менээр болза инек бү-рүтүндө-не 1800 ажит литр сүтү саганым ол.

Ам чыл төңүзүңе чедир саар инек бүрүтүндө-не айда 225 литр-ден эвеш сөстү саап алып бол-дума, социалист кү-лөөлгөм күссөттөрүн. Сигенин, мурунуңуң болган өске-даа немел-де чемперни амылал-штан өгөлөн таарыштыр чемгерге инек сүдү кудулабас. Мынчанга социалист күлөөлгө-ни мыламы-ла күссөдөр мен.

Чоокта чаа иштиңе дилги амытанардыг со-вет карай-спутник өк-тозгой чөлөмиче ужу-п үнгөш, Черке менди-ча-гай эвп келген болгай. Ол болушкун—чөөкү үеде кижиниң өске пла-неталарге чедип болу-рун херекчип турар. Со-вет ортениң чийимнал-чак чедикшиңи совет кижилерин улам чалгы-налдырган болган дай-ын кышкычыларыңа база катан сөгүтү берген. Чагай херекти боттайдырган совет өртемденерге алдар!

З. ВЕЙРАМ, саанчы.

Билер силер бе?

Хүннүң-не эртенниң чеди ша-ктан өгөлөн Кызылдың төп сүт садымы «Межегей» совхозтуң Алаак ферма-зында өкөлгөн сүтү садып турар.

Чолаачылар Василий Пыленко, Иван Ковышев олар ол фермада уругула 3200 кг сүтү сөөртүп, чагай херекти бүдүрүп турарлар.

«Межегей» совхозтуң Алаак фермазының саанчылар бригады бо чымын багай эвес амылал, мынчар ийги кватрала областын совхозтарының сүт-бараан фермаларының аразында эң-не бедик көргүзүлгү болуп, сүт саал-дымын таламы-биле бирги чер-ни элээди.

Чурукта: солгай таламында он таламыңе бирги озуругула: саанчылар П. А. Азевич, Л. С. Сихорская, Л. Д. Рясик, Э. К. Нару, Е. А. Вейрам, ийги озуругула: В. Я. Петрова, Л. А. Пашкова, А. И. Белоусова, Л. И. Пооль. Фотолары В. Уколовтуу.

